

Gevecht tegen de wereldzeeën

Pieter Heerema op zijn boot No Way Back.

Foto Jacques Vapillon

Hij is de eerste Nederlander die deelneemt aan de zwaarste zeilrace ter wereld, de Vendée Globe. Pieter Heerema (65), president-directeur van een offshore- en bouwconcern. Geschat vermogen: 900 miljoen. En vanaf zondag non-stop solo de wereld rond. 'Is dit niet een idioot plan?'

DOOR MICHIEL KRUIJT

Natuurlijk, hij had ook geld kunnen stoppen in een 'enorm groot motorjacht op de Middellandse Zee met zes bemanningsleden, een kok en airconditioning'. Ooit was hij te gast op zo'n schip. Was hij 's ochtends vroeg aan dek gegaan om in zijn eentje van de opgaande zon te genieten, stond er meteen een 'stewardess' naast hem die vroeg of hij een kop thee wilde. 'Ik zei: ik wil alleen zijn.'

Nee, dat luxe gedoe is niets voor Pieter Heerema, eigenaar en president-directeur van het offshore- en bouwconcern Heerema. Hij heeft iets anders gefinancierd: zijn deelname aan de achtste editie van de Vendée Globe, de zwaarste zeilrace die er bestaat.

Zondag zal hij, terwijl 350 duizend Fransen hem naar verwachting uitzwaaien, de haven van Les Sables d'Olonne verlaten, om daar na een non-stop solotocht rond de wereld hopelijk weer heelhuids aan te meren. In zijn eentje zal hij, ook

in hoge zeeën, zijn achttien meter lange racemachine van koolstof in toom moeten zien te houden. Drie maanden zal hij niet meer dan hazeslaapjes kunnen genieten in een kajuit die kleiner en soberder is dan een gevangeniscel.

Heerema is de eerste Nederlander die deelneemt aan de race. Hij is een ervaren zeezeiler, maar heeft pas in maart van dit jaar voor het eerst solo gevaren. Hij is rijk - zijn vermogen is door Quote op 900 miljoen euro geschat - en 65 jaar oud. De eerste vraag is een no-brainer: is het hem in de bol geslagen?

'Het lijkt wel of je met mijn vrouw hebt gesproken', antwoordt hij, om in geschater uit te barsten. 'Doet ze nog een laatste poging via jou om mij tegen te houden?'

Als hij uitgelachen is, zegt hij dat zijn voornemen 'natuurlijk behoorlijk absurd' is. 'Maar ik doe mijn hele leven al dingen die een beetje extreem zijn. Ik probeer ze wel zo slim mogelijk te doen.' Hij bekent dat zijn vrouw en vier kinderen 'niet zo blij' waren toen hij hun vertelde van zijn plan. 'Maar de tijd doet wonderen.'

Familiefortuin

De vader van Pieter Heerema pionierde, na een omstreden oorlogsverleden, met de bouw van boorplatforms op zee. Hij werd een van de grondleggers van de offshore-industrie. Met zijn bedrijf vergaarde hij een fortuin tijdens de ontginning van de olie- en gasvelden op de Noordzee.

Na zijn dood in 1981 brak er een opvolgingsstrijd in de familie uit. Uiteindelijk trok Pieter, zoon nummer drie, aan het langste eind. Twee broers van hem die de onderneming eerder hadden geleid, begonnen ieder een eigen offshorebedrijf. 'Ik wil niet al te veel

over mijn werk en mijn familie praten', zegt Pieter Heerema, terwijl hij naar de deelnemersvloot in de Franse haven staart. 'De meeste van mijn broers hebben zich tegen de verdrukking in opgewerkt met bedrijven. Het zal in de genen zitten.' Of de broers fan zijn van zijn aanstaande avontuur? 'Ik weet het niet. Ik heb geen contact met ze.'

Als 12-jarige jongen fietste Heerema meer dan een uur om met een bootje de plas op te kunnen gaan. Sindsdien is hij is aan wedstrijdzeilen verknocht. Hij won in tal van boten nationale en internationale races.

Toen zijn twee jongsten nog klein waren, zeilde hij met het gezin in 2,5 jaar tijd naar Nieuw-Zeeland. Heerema bracht daarna met een Franse zeerot en een onervaren, 21-jarige buurjongen de boot naar huis terug - onder Zuid-Amerika langs, een gevaarlijke route. De tocht kostte hun bijna het leven. Tijdens een storm kapseisden ze 's nachts drie keer; de Fransman was volgens Heerema niet zo zeewaardig als hij had beweerd en ook nog stronteigenwijs.

'Ik zal nooit vergeten dat ik met die buurjongen binnenstond. Hij had zulke opengesperde ogen. Ik zei: je bent bang, hè? Hij zei: ja. Ik zei: ik ben ook hartstikke bang. Als we zo doorgaan, gaat het niet goed. Dus het komt nu op jou en mij aan. Wij gaan die boot terugbrengen en zetten deze vent op non-actief.'

Ze hebben met zijn tweeën de boot rond Kaap Hoorn gevaren. 'Het was zwaar, maar die jongen bloeide op en werd een vent. Hij is later beroepsschipper op een groot jacht geworden.'

Vendée Globe

In 2000 was Pieter Heerema bij de start van de Vendée Globe, sindsdien heeft de race een

speciale plek in zijn hart. Hij had graag eerder willen meedoen, maar wist niet hoe hij dat moest aanpakken - de race is toch vooral een Franse aangelegenheid.

Vorig jaar kwam hij bij toeval Michel Desjoyeaux tegen, die in Frankrijk een heldenstatus geniet. 'MichDesj' heeft twee keer de Vendée Globe gewonnen, als enige tot nu toe, en bezit een bedrijf dat zeezeilraces begeleidt. Heerema: 'Ik heb een paar gesprekken met hem gehad, vooral over de vraag of dit niet een idioot plan is. Ik ben tenslotte een oude vent en had geen ervaring in het solovaren. Hij zei: als je de goede mensen om je heen verzamelt, hoeft het niet idioot te zijn.'

Dat klonk Heerema, topman van een onderneming die meer dan tweeduizend werknemers telt, vertrouwd in de oren. 'Ik kan heel snel inschatten wat iemand kan. En als het toch niet lukt, kan ik er ook heel snel actie op ondernemen. Daar ben ik heel rechtlijnig in.'

Hij schafte met Desjoyeaux een 'oud kreng' aan waarmee de race eerder was gevaren. Kort daarna hoorde hij dat vanwege sponsorproblemen een van de zes boten te koop kwam die speciaal voor deze editie van de Vendée Globe zijn gebouwd. Een buitenkans, zij het een dure. Hij deed zijn gedateerde exemplaar van de hand (dat onder de volgende eigenaar zou zinken) en kocht de boot van de nieuwste generatie. 'Dat was misschien niet helemaal verstandig', zegt hij zelf; door haar draaibare mast, zwenkkel en nog niet helemaal uitontwikkelde 'foils' (een soort draagvleugels) is het een kunst om deze boot goed te varen.

Zijn eerste solorace in april, van de Canarische Eilanden naar de Verenigde Staten, was een ramp. 'Het ene technische probleem was nog niet opgelost of het volgende diende zich alweer aan.'

Hij kreeg brand in de motor en stond op het punt zijn boot te verlaten. Zijn familie, die hij via de

satelliettelefoon had gealarmeerd, was al bezig uit te zoeken welke schepen hem in zijn reddingsvlot zouden kunnen oppikken. Uiteindelijk wist hij het vuur met een poederblusser te bedwingen. Omdat de motor open en bloot in de kajuit staat - hoe meer gewicht wordt bespaard, hoe harder de boot gaat - werd het een enorme troep binnen.

Tien tot twaalf dagen dacht hij nodig te hebben voor de oversteek, het werden er 21. 'De laatste achttien uur had ik niks meer te eten of te drinken. Ik kwam echt op mijn laatste benen aan.' Doordat hij de oceaanrace in zijn eentje wist uit te zeilen, had hij zich wel gekwalificeerd voor de Vendée Globe.

Personal trainer

De volgende race, van de VS naar Frankrijk, verliep al veel soepeler, al voer hij kort na de start op een walvis en moest hij voor een noodreparatie terugkeren. Zijn laatste grote training, een retourtje IJsland - mede bedoeld om de koude omstandigheden te ervaren die hij straks in de Zuidelijke Oceaan zal tegenkomen - beleefde hij als een 'plezierige reis'. 'Je laatste nacht is altijd onrustig omdat je zeshonderd vissers moet ontwijken. Maar ik kwam in een goede conditie aan.'

Met een personal trainer werkt hij al een jaar aan zijn uithoudingsvermogen. Varen met deze overtuigde racemachines is een fysieke beproeving. Het zwaarste voorzeil weegt 150 kilo. Toen er op de Atlantische Oceaan een front met veel wind overtrok, spoot zijn boot er met de schrikbarende snelheid van 28 knoop (52 kilometer per uur) vandoor - alleen op het grootzeil, de fok had hij al weggedraaid. 'Het was totally out of control. De boot maakt dan een geluid alsof je achter een straaljager staat. Het jankt, het gilt, het trilt. Ook binnen is het een lawaai, de romp is een carbon klankkast. Alsof je je hoofd in een drumstel van The Who

steekt. Angstaanjagend.'

Het blijft een vreemd iets, bevestigt hij, zijn drang om dit te doen. 'Je bent vaak doornat, koud en eigenlijk ook bang of op zijn minst bezorgd. Ik denk dat angst iets is dat je moet erkennen.' Hij haalt een uitspraak van zijn moeder aan toen hij als klein jochie bang was: een held overwint zijn angst, een idioot ziet geen angst. 'Daar zit veel in.'

Geen weg terug

Zijn doel is om de Vendée Globe uit te zeilen. Gezien de ervaring van de favorieten - ze zijn allemaal stukken jonger en hebben van het soloracen al jaren geleden hun beroep gemaakt - acht hij zich kansloos voor de overwinning. 'Het gevaarlijkste is als ik een paar dagen na de start vierde lig of zo. Want dan ga ik het moeilijk hebben om me in te houden. Ik ben van nature gewend om in alles wat ik doe extreem ver te gaan.'

Eind september heeft hij voor vijf maanden de leiding van de Heerema Group aan iemand anders overgedragen. Hij is de enige deelnemer die geen sponsor heeft en wil niet zeggen hoeveel de race hem kost. Het moeten enkele miljoenen zijn. Heerema heeft erover gedacht om de naam van zijn bedrijf groot op zijn boot te zetten, maar zag daar toch van af. 'Als ik dat meng, krijg ik een heel andere vraagstelling. Ik heb mijn hele leven privé en zakelijk gescheiden gehouden. Ik ben altijd low key geweest.'

Toch staat hij nu interviews toe, zij het maar een paar. Hij wil zijn walteam in het zonnetje zetten, dat al een jaar bezig is om zijn boot, de No Way Back, tiptop te krijgen. En hij hoopt dat door zijn deelname aan de Vendée Globe andere Nederlanders aan de race gaan meedoen. 'Ik zou het geweldig vinden als we met dit project een jongere generatie kunnen stimuleren.'

Het staat voor hem vast dat hij de race over vier jaar niet meer kan

volbrengen. 'Dit is mijn laatste kans. Iedereen vraagt me steeds waarom ik dit doe. Ik kan het niet in één antwoord kneden.' Hij zoekt naar woorden. 'Het is als de beroemde bergbeklimmer die werd gevraagd waarom hij de Mount Everest opging. Omdat het ding er is, antwoordde hij.'

Wat is de Vendée Globe?

De Vendée Globe wordt elke vier jaar gehouden. Op zondag 6 november zullen 29 schippers (alleen mannen dit keer) aan de race beginnen, van wie er twintig Frans zijn. Start en finish zijn nabij de Franse kustplaats Les Sables d'Olonne. De deelnemers moeten solo en non-stop om de wereld zeilen - hulp van buitenaf betekent diskwalificatie. Legendarisch is de tocht van Yves Parlier, die tijdens de editie van 2000-2001 zijn mast brak, die op een eiland zelf repareerde en alsnog finishte. Hij at onderweg zeealgen omdat zijn voedsel opraakte.

De race wordt gevaren in de zogeheten IMOCA 60-klasse: ruim 18 meter lange boten die - net als de Formule 1 - aan een set van eisen moeten voldoen. Circa de helft van de deelnemers heeft de ervaring en het budget om als eerste te kunnen aankomen, wat 160 duizend euro oplevert.

Tot nu toe heeft altijd een Fransman gewonnen. De snelste tijd stamt uit 2013: François Gabart (die er nu niet bij is) had 'slechts' 78 dagen, twee uur en 16 minuten nodig voor de 28.646 zeemijlen (53 duizend kilometer) die hij aflegde. De helft van de vloot valt gewoonlijk uit, meestal vanwege mastbreuk of een aanvaring met een UFO (Underwater Floating Object). Niet zelden zijn schippers van hun gekapseisde of bijna gezonken boot gered.

Het verloop van de race is te volgen via de website vendee-globe.org en een app. Zes keer per dag wordt de positie van

de deelnemers (die om veiligheidsredenen continu door de raceleiding worden gevolgd) gemeld. De jongste deelnemer is 23 jaar, de oudste 66. Aan de race doen vier zestigers mee.

Reactie op ontslagen

Woensdag werd bekend dat Heerema Fabrication Group (HFG), bouwer van onder meer boorplatforms op zee, 450 van zijn 770 werknemers ontslaat. HFG behoort tot het concern dat Pieter Heerema leidt. Het interview met hem werd voor de bekendmaking van de ontslagen afgenomen, maar Heerema heeft donderdag alsnog een toelichting gegeven: 'Dit is een beslissing die helaas genomen moest worden om het voortbestaan van het bedrijf mogelijk te maken. De markt in de olie-, gas- en windenergie is erbarmelijk. Wij moeten nu ook - zoals vele bedrijven reeds voor ons hebben gedaan - pijnlijke maatregelen nemen. Dat valt ook mijzelf erg zwaar. Hopelijk komen wij er met alle betrokkenen op een nette manier uit. Gelukkig is de financiële situatie van het bedrijf nog zodanig dat deze zaak financieel goed opgelost kan worden. Helaas is de pijn niet alleen financieel. Dat begrijp ik heel goed.'